

SS.7.C.1.9

Defini règ lalwa ak rekonèt enfliyans li sou devlopman nan sistèm legal, politik, ak gouvènman Ameriken an.

SS.7.C.1.9 Klarifikasyon sou Nosyon Fondamantal 3: Elèv yo ap evalye enpak règ lalwa a fè sou ofisye nan gouvènman an ak enstitisyon an (responsabilite lwa a, pwosedi ki jis, desizyon ki baze sou lalwa, aplikasyon ki konsistan, ranfòsman lalwa, ak transparans nan enstitisyon yo).

Ofisye yo nan gouvènman an – ke yo se ofisye polis, senatè, jij, oswa prezidan - yo gen responsabilite (responsab) a lalwa. Yon **sistèm jidisyè endepandan** ki asire ke lidè gouvènman yo gen responsabilite pou aksyon yo komèt. **Règ lalwa** asire ke pa gen pèsòn, kèlkeswa pozisyon li okipe nan pouvwa a, ki pi wo pase lalwa.

Si lwa yo ap aplike pou tout moun, yo dwe aplike egal ego epi san patipri. Jij yo dwe itilize menm lwa yo ak pwosedi pe enpòt ki moun ki nan jijman. Pwosesis legal la kòmanse ak sizyèm Amanman an, ki mande pou ke moun ke yo akize pou krim yo, yo dwe di yo akizasyon yo pote kont yo a (de kisa yo te akize yo). Règ lalwa vle di tou ke jij ak jiri yo, pran desizyon yo dapre lalwa, e ke yo aplike lwa a egal ego a tout moun kèlkeswa richès, pouvwa, ak lòt bagay ki fè moun diferan de youn ak lòt. Règ lalwa a aplike pou moun kap fè respekte lalwa tou. Pou evite krim, sa mande koperasyon federal la, eta a, ak ofisye lokal yo ke nou fè konfyans pou aplike e fè respekte lalwa san patipri.

Pou fè sèten règ lalwa rete fò, sitwayen yo dwe kapab konnen ki sa lwa yo ye, patisipe nan jiri, konprann ki jan sistèm legal la fonksyone, e konnen ki sa ki nan Deklarasyon Dwa. Si sistèm legal la pa transparan, oswa pa klè, règ lalwa vin menm pi red pou pwoteje. Yon sistèm legal ki transparan mande pou ke piblik la an jeneral konnen règ ak pwosedi sistèm nan tribinal la, ki sèvi kòm zouti komen pou garanti jistis pou tout moun.

fè aplike – pou enplimante efektivman

règ lalwa – lide ki fè konnen ke moun kap gouvène dwe swiv lwa yo; pa gen pèsòn ki pi wo pase lalwa

sistèm jidisyè endepandan – prensip ke desizyon nan tribinal yo, yo jis ak san patipri e yo pa enfliyans pa lòt branch nan gouvènman an